

Research article

การออกแบบผลิตภัณฑ์ล้านนาตะวันออก เพื่อการตกแต่งภายในห้องพักโรงแรมภาคเหนือ ประเทศไทย Eastern Lanna Product Design for Guest room of Northern Hotel in Thailand

จันทน์ เพชรานนท์¹ เมธิสา ถวิลวงศ์²
Jantane Bejrananda¹ Metisa Thawinwong²

Received: 08 February 2024 | Revised: 28 March 2024 | Accepted: 07 June 2024

<https://doi.org/10.55003/acaad.2024.269730>

บทคัดย่อ

วิจัยนี้เป็นการบูรณาการการทำงานทางด้านสถาปัตยกรรมศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ กับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นพื้นที่ล้านนาตะวันออก เพื่อสร้างต้นแบบในการออกแบบตกแต่งภายในห้องพักตัวอย่างขนาด 36 ตารางเมตร (ราคา 600-800 บาทต่อคืน) ของโรงแรมมหาวิทยาลัยพะเยา ที่มีการใช้ดอกไม้ประจำองค์กร “คำมอกหลวง” เป็นสื่อสัญลักษณ์ในการกำหนดตัวตน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การศึกษาร่วมกันระหว่างนักออกแบบภายใน สถาปนิก และนักออกแบบศิลปกรรม เพื่อสร้างผลงานสร้างสรรค์ที่นำไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ และชุมชนท้องถิ่นสามารถพัฒนาต่อยอดการทำผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มขึ้น ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพที่มีส่วนร่วมของชุมชนกลุ่มหัตถกรรมผ้าทอและจักสาน ตำบล อ่างทอง จังหวัดพะเยา 10 คน กับนักวิจัยที่เป็นนักออกแบบ 4 คนในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ในการออกแบบและการผลิต ตั้งแต่ทดลองทำต้นแบบลายในผ้าทอและลายจักสานที่สื่อถึงอัตลักษณ์ของดอกไม้ที่แสดงความเป็นสัญลักษณ์หนึ่งขององค์กร ออกแบบรูปแบบการตกแต่งภายในห้องพัก สร้างผลิตภัณฑ์ของประดับตกแต่ง ผ้าม่าน ผ้าคาดเตียง หัวเตียง โคมไฟ ตะกร้าผ้า และนำไปจัดวางตกแต่งภายในห้องพักตัวอย่าง ถ่ายภาพทัศนียภาพและสิ่งของเพื่อสร้างเครื่องมือศึกษา ความเห็นของบุคลากรในมหาวิทยาลัยที่มีต่อการออกแบบลายที่มีสื่อสัญลักษณ์พบว่า พึงพอใจในระดับมากที่สุด ส่วนการออกแบบผลิตภัณฑ์และสิ่งตกแต่งในห้องพักต้นแบบ มีความพึงพอใจในภาพรวมระดับมากและมากที่สุดเช่นกัน

คำสำคัญ: ล้านนาตะวันออก สื่อสัญลักษณ์ ห้องพักในโรงแรม

Abstract

This research is integrated the architecture and art design creative work with community for developing local products of Eastern Lanna, by design the interior decoration prototype in 36 square meter

¹ สาขาออกแบบภายใน สำนักวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

Interior Design, School of Architecture and Design, Walailak University

² สาขาสถาปัตยกรรมภายใน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

Interior Architecture Design, School of Architecture and Fine Art, University of Phayao

ผู้นิพนธ์ประสานงาน อีเมล: bjantane2@gmail.com

guest room (price 600 - 800 baht per night) of Phayao university hotel to inform Kham Mok Luang flower as symbolic media or one element of identity. The objectives of study is to set research teamwork of interior designer, architect, artist- designer to design decorative objects or props with community craftmans to increase value added handicraft products and community can develop their products to commercial business by their competency. The method is qualitative research that 4 designers collaborate with 10 textile and basketry handicrafts in Ang Thong district, Phayao Province by sharing their knowledges and skills together, start from design the symbolic pattern of Kham Mok Luang of cloth weaving and basketry raw material process, design the guest room decoration, produce the decorative objects or props : curtain, bed runner, head of bed, lamp, basket. After finishing the props the researcher set them in the mock up room, and take the pictures of decorative room and objects to be survey tool of stakeholders satisfaction opinion about symbolic pattern design and all decorative products. The result is to the most satisfaction in symbolic pattern, the products or props satisfaction is more to the most.

Keyword: Eastern Lanna, symbolic media, guest room

1. บทนำ

นโยบายการบริหารงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ของอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยที่เน้นการพัฒนาชุมชน คือ การส่งเสริมและพัฒนากิจการสร้างสรรค์ผลงานวิจัยและนวัตกรรมที่ให้เกิดกระทบเชิงบวกกับชุมชนและสังคม ภายใต้แนวคิดพันธกิจการบริหารงานสร้างสรรค์ เพื่อสู่มหาวิทยาลัยวิจัย (Research University) ให้มีการผลิตผลงานวิจัยคุณภาพสนองต่อความต้องการของชุมชน สังคม และต่อภาคเศรษฐกิจในเชิงพาณิชย์ อย่างเป็นรูปธรรม เกิดการเพิ่มของบุคลากรที่มุ่งสู่การทำวิจัยมากขึ้น เพิ่มคุณภาพงานวิจัยมากขึ้น ส่งเสริม และสนับสนุนการทำวิจัยที่สมดุลที่จะทำให้คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนดีขึ้น ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม และสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ สนับสนุนให้มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งความรู้ แหล่งถ่ายทอด ความรู้สู่สังคม เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ แก้ไขความยากจนของประเทศ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ทำให้คณะวิชาทางด้านสถาปัตยกรรมศาสตร์และคณะวิชาทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ มีการทำงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์งานออกแบบผลิตภัณฑ์และพื้นที่เมืองและชุมชน ร่วมกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในสถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ต่างจังหวัดที่มีโจทย์งานวิจัยจากชุมชนมาก แต่ด้วยข้อจำกัดทางด้านเวลาในการจัดการศึกษาที่เป็นพันธกิจหลักของสถาบันอุดมศึกษา และภาระงานตามพันธกิจต่าง ๆ ของหน่วยงาน ประกอบกับงบประมาณที่มีจำกัด ทำให้กระบวนการทำงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ส่วนใหญ่จึงมีผลกระทบน้อยต่อชุมชน และเมื่อเกิดสถานการณ์โรคอุบัติใหม่ โควิด 19 ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2563 เป็นต้นมา พบว่าคณะวิชาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยที่อยู่ในกลุ่มมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาชุมชน มีการปรับเปลี่ยนนโยบายการบริหารงานวิจัยและงานสร้างสรรค์เป็นแบบบูรณาการมากขึ้น โดยตั้งแต่ปีงบประมาณ 2564 เป็นต้นมา กระบวนการวิจัยได้เริ่มสร้างกลุ่มวิจัยที่รวมบุคลากรสายวิชาการของหลาย ๆ ศาสตร์ หรือข้ามศาสตร์ ตัวอย่างหนึ่ง คือ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ที่มีนโยบายการวิจัยและงานสร้างสรรค์ตามนโยบาย “ระบียงเศรษฐกิจล้านนาตะวันออก ที่ประกอบด้วยชุมชนใน 4 จังหวัด เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน” ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และกลุ่มการทำงานของวัฒนธรรมจังหวัดทั้ง 4 จังหวัด โดยผู้บริหารคณะฯ ได้กำหนดให้จัดการงานวิจัยทั้ง 4 หลักสูตรในคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาปัตยกรรมภายใน ศิลปะและการออกแบบ ดนตรีและนาฏศิลป์ ร่วมกันเพื่อทำวิจัยประยุกต์และเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้เป็นรูปธรรม เริ่มจากการจัดทำโครงการเพื่อศึกษาวิจัยการออกแบบ

สภาพแวดล้อมทางกายภาพเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในระหว่างที่เกิดปัญหาโควิด 19 และการออกแบบเพื่อความยั่งยืน โดยทดลองจากกรณีศึกษาโครงการออกแบบสถาปัตยกรรมภายใน สถาปัตยกรรมหลัก และภูมิสถาปัตยกรรม ด้วยวิธีบูรณาการกับการบริการวิชาการ การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม และการเรียนการสอน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวสอดคล้องกับกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (The Commission on Higher Education Internal Quality Assurance, 2017) ผลของการบริหารงานวิจัยดังกล่าวสิ้นสุดได้เกิดความร่วมมือจากนักวิจัยส่วนหนึ่ง แต่ผลงานที่ได้ยังเป็นเพียงแนวความคิดในการออกแบบ ไม่ได้ถูกนำไปผลิตจริง ผู้วิจัยจึงต้องการพัฒนากระบวนการดังกล่าวให้เกิดผลเชิงรูปธรรมมากขึ้นทั้งในวิธีการวิจัยแบบบูรณาการพันธกิจ เป็นวิจัยเชิงพาณิชย์ และพัฒนาชุมชน และมีผลงานออกแบบจริงที่เป็นต้นแบบ สอดคล้องกับนโยบายยุทธศาสตร์ ด้านการวิจัยและนวัตกรรม ปี พ.ศ. 2563-2570 ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม (อว) (Office of National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council, 2019) เพื่อต่อยอดนโยบายการบูรณาการการบริหารงานวิจัยของคณะวิชาที่มีหลักสูตรทางสถาปัตยกรรมศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ โครงการวิจัยนี้ จึงได้ใช้โครงการวิจัยหนึ่งคณะหนึ่งชุมชนนวัตกรรมของมหาวิทยาลัยดังกล่าว โดยเริ่มจากการค้นหาชุมชนที่ควรถูกพัฒนาและเชื่อมโยงกับความเป็นไปได้ในการสร้างผลงานเชิงประจักษ์ จึงเลือกการสร้างงานต้นแบบห้องพักในโรงแรมมหาวิทยาลัยที่อยู่ระหว่างการปรับปรุงให้มีความเป็นต้นฉบับตามนโยบายการบริหารของมหาวิทยาลัย และอยู่ในช่วงเวลาที่มีมหาวิทยาลัยส่งเสริมการใช้ดอกคำมอกหลวง เป็นดอกไม้สัญลักษณ์ประจำ ผู้วิจัยจึงเลือกการนารายละเอียดของดอกคำมอกหลวงมาใช้เป็นเรื่องราว (theme) หนึ่งของแนวคิดในการสร้างสัญลักษณ์เฉพาะในงานออกแบบสภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยยังคงเน้นการทำงานวิจัยออกแบบสร้างสรรค์ที่ใช้ศาสตร์แบบบูรณาการของคนในองค์กร การบูรณาการกับพันธกิจบริการวิชาการและการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมชุมชน ที่มีความร่วมมือกับชุมชนตำบลอ่างทอง จังหวัดพะเยา หนึ่งในพื้นที่ล้านนาตะวันออก ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการทอผ้าและจักสาน ที่เคยได้รับการพัฒนาผลงานออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมกับคณะฯ อย่างสม่ำเสมอ โดยงานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนตามโครงการ 1 คณะ 1 ชุมชนนวัตกรรม สอดคล้องกับนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของชาติ และนโยบายกลุ่มมหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการทำงานวิจัยแบบบูรณาการของนักวิจัยทางสถาปัตยกรรมศาสตร์และนักวิจัยทางศิลปกรรมศาสตร์ ร่วมกับช่างหัตถกรรมชุมชนในพื้นที่จังหวัดพะเยา เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมชุมชนในการตกแต่งห้องพักโรงแรมมหาวิทยาลัยพะเยา

2.2 เพื่อสร้างต้นแบบการออกแบบตกแต่งภายในห้องพักโรงแรมภายใต้สัญลักษณ์ดอกไม้ “คำมอกหลวง” เพื่อแสดงความเป็นต้นฉบับองค์กร โรงแรมของมหาวิทยาลัยพะเยา

3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยนี้มีการทบทวนแนวคิดที่เกี่ยวข้อง คือ การบูรณาการวิจัยระหว่างสาขา การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนที่สร้างอัตลักษณ์องค์กร และการตกแต่งภายในห้องพักโรงแรม ดังนี้

3.1 แผนยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรม 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ได้วางทิศทางให้มีการวิจัยเพื่อตอบโจทย์ประเทศและสังคม โดยเน้นการบูรณาการในองค์กรวม เน้นการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม และสร้างเครือข่ายการพัฒนาอย่างเป็นระบบ ดังรูปที่ 1 และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามทิศทางการปรับเปลี่ยนระบบวิจัยและนวัตกรรมของประเทศ ได้กำหนดแนวทางการดำเนินงาน 1) บูรณาการแผนงานวิจัยและนวัตกรรมที่มีจุดมุ่งเน้นและกลไกที่ชัดเจน กำหนดเรื่องที่มีลำดับความสำคัญสูง ชัดเจน ได้ผลลัพธ์ถึงระดับกลุ่มผลิตภัณฑ์ (สำหรับการวิจัย และนวัตกรรมเพื่อเศรษฐกิจ) และได้รูปแบบ

และกลไกการแก้ปัญหา (สำหรับการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสังคม) จัดทำแผนงานการวิจัยและนวัตกรรมสำหรับแต่ละเรื่องชัดเจน โดยมีรายละเอียดโจทย์ ความต้องการ ผู้ใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ ผู้ร่วมลงทุน เจ้าภาพบริหารจัดการ และรูปแบบการดำเนินงานร่วมกันของ หน่วยงานวิจัยและนวัตกรรมกับภาคเอกชน 2) ดำเนินการแบบมีส่วนร่วมกับผู้ใช้ประโยชน์ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมลงทุน 3) มีมาตรการสนับสนุนการจัดหาเทคโนโลยีหรือผลงานวิจัยจากหลายแหล่งมาพัฒนาต่อยอด (Technology acquisition) ที่เข้าได้กับรูปแบบทางธุรกิจ (Business model) เพื่อให้เกิดผลเชิงพาณิชย์จริง (National Research and Innovation Policy Council, 2018)

รูปที่ 1 ทิศทางการปรับเปลี่ยนระบบวิจัยและนวัตกรรมของประเทศ

Figure 1 The changing direction of the country research and innovation system.

ที่มา: รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (ดร. สุวิทย์ เมษินทรีย์) (2560)

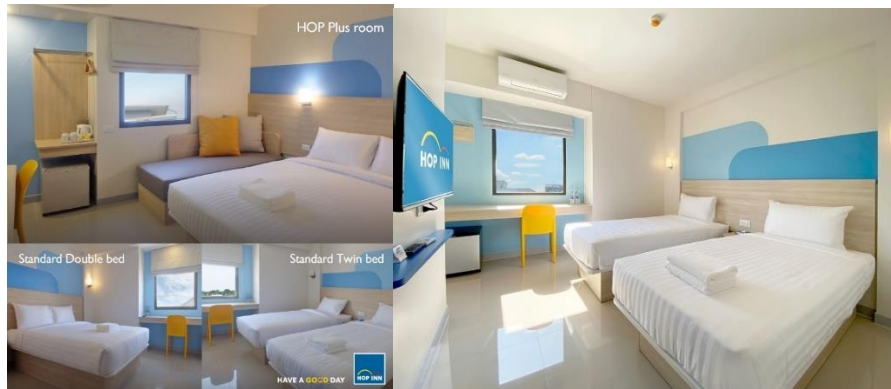
Source: Minister attached to the Office of the Prime Minister (Dr. Suvit Maesincee) (2018)

โดยการบูรณาการวิจัยระหว่างสาขาและระหว่างพันธกิจเป็นหนึ่งในเกณฑ์การประเมินผลคุณภาพของการบริหารงานวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา ที่คณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับอุดมศึกษา และคณะกรรมการพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา ปี พ.ศ. 2557 ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์ของประเทศที่เน้นถึงระบบกลไกการบริหารทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพทั้งเงินทุน นักวิจัย สิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมในการวิจัย การมีส่วนร่วมของนักวิจัยหลายสาขาหลายศาสตร์ และรูปแบบการบูรณาการกับพันธกิจทั้ง 4 ด้านหลักของอุดมศึกษา คือ การจัดการศึกษา การวิจัย การบริการวิชาการสังคม และการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศ สมองยุทธศาสตร์ของชาติ (Internal Quality Assurance Committee for Higher Education, 2018) และเมื่อพิจารณาความหมายของการวิจัยแบบบูรณาการ (Integrated research) คือ การวิจัยวิทยาการจากหลากหลายสาขาวิชาร่วมกัน ตั้งแต่ 2 สาขาขึ้นไป เพื่อหาคำตอบในการวิจัยเรื่องหนึ่ง ๆ แบบองค์รวม ทำให้สามารถหาคำตอบของการวิจัยครอบคลุมหรือเป็นองค์รวมมากกว่าการใช้วิธีการวิจัยเดียวหรือวิทยาการวิจัยเดียว โดยมุ่งให้ได้คำตอบที่เชื่อมโยงคำตอบองค์ความรู้ที่ได้เป็นเนื้อเดียวกัน ตอบคำถามของการวิจัยได้หลายด้านหรือได้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุกด้าน การใช้ศาสตร์หรือวิธีวิทยาจากหลายสาขาวิชาในงานวิจัยเดียวกัน ทำให้เกิดการเสริมเติมเต็มซึ่งกันและกัน ในลักษณะบูรณาการ 1) แบบพหุวิทยาการ (multidisciplinary research) เป็นการรวมตัวกันระหว่างวิทยาการสองสาขาวิชาขึ้นไปหรือหลากหลายสาขาวิชา โดยไม่มีการผสมผสานระหว่างองค์ประกอบของศาสตร์หรือยังอยู่ในศาสตร์เดิม 2) บูรณาการแบบอนเนกวิทยาการ (Pluridisciplinary Research) เป็นการรวมตัวกันระหว่างวิทยาการที่มีจุดมุ่งหมายใกล้เคียงกัน และเป็นวิทยาการ

ระดับเดียวกัน ผลจากการบูรณาการได้เป็นวิชาใหม่ที่มีขอบเขตกว้างกว่าเดิมและก้าวหน้ามากขึ้น 3) บูรณาการแบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary research) เป็นการผสมผสานของวิทยาการที่หลากหลายสาขาวิชา ชำนาญศาสตร์ ชำนาญงาน โดยสังเคราะห์ผลวิจัยให้เป็นองค์รวม มีการผสมผสานองค์ประกอบของวิทยาการเข้าเป็นระบบเดียวกัน ได้เป็นวิทยาการสาขาใหม่ที่ครอบคลุมมวลวิทยาการเดิมและความสัมพันธ์ระหว่างวิทยาการเดิมด้วย บางบทความวิจัยใช้คำว่า transdisciplinary research แต่เน้นการสรุปแบบองค์รวมและได้แนวคิดหรือหลักการใหม่ของศาสตร์ที่เกี่ยวข้องทุกศาสตร์ (สรุปผลการจัดการความรู้ การบูรณาการงานวิจัยระหว่างสาขา (Choi & Pak 2006) สำหรับสถาปัตยกรรมศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์เป็นศาสตร์ที่มีความหลากหลายสาขาและมีความเกี่ยวข้องกันอย่างชัดเจน เพราะมีพื้นฐานทางศิลปะและการออกแบบลักษณะเดียวกัน มีหลักสูตรแบบสหวิทยาการการออกแบบ และในการกำหนดวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมของสภาสถาปนิก มีสาขาวิชาเชื่อมโยงกันตั้งแต่การออกแบบภายในอาคาร ตัวอาคาร ภูมิทัศน์ จนไปถึงการออกแบบเมือง (Architect Council of Thailand, 2022) การทำงานวิชาชีพปัจจุบันยังมีความชัดเจนในการบูรณาการการทำงานทั้ง 4 สาขาร่วมกันตั้งแต่ต้นหรือในระหว่างทางมากขึ้น ขณะเดียวกันนักออกแบบทางด้านศิลปกรรมศาสตร์ก็เข้ามาเกี่ยวข้องมากขึ้นในรายละเอียดการใช้สอยและความงาม เช่น ผลิตภัณฑ์เครื่องเรือนและสิ่งประดับตกแต่งต่าง ๆ งานกราฟิก จิตรกรรม ประติมากรรม เป็นต้น สามารถสรุปได้ว่าการออกแบบอาคารแม้จะเริ่มที่สาขาสถาปัตยกรรมหลัก แต่ระหว่างทางเกี่ยวข้องกับการออกแบบภายในพื้นที่อาคาร ซึ่งนักออกแบบภายในจะเข้ามามีบทบาทเพื่อตอบสนองการใช้งานตามกิจกรรมและพฤติกรรมของมนุษย์ และไปเกี่ยวข้องกับการออกแบบของนักออกแบบผลิตภัณฑ์หรือความต้องการบรรยากาศในศาสตร์ศิลปกรรม ดังนั้นการทํารายงานหรืองานสร้างสรรค์แบบบูรณาการลักษณะเดียวกับวิชาชีพสถาปัตยกรรมศาสตร์ จะทำให้ประหยัดเวลา ค่าใช้จ่าย และได้ผลงานสร้างสรรค์ที่ตรงกับความต้องการใช้ประโยชน์ได้ครอบคลุมมากขึ้น

3.2 หลักการและแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ เมืองค์ประกอบการออกแบบด้านศิลปะ วิศวกรรม พฤติกรรม การตลาด และผลกระทบต่อสังคมตั้งแต่การคิด การผลิต การจำหน่าย การใช้และเสื่อมสลาย สรุปเป็นเกณฑ์ที่ต้องคำนึงถึง คือ หน้าที่ใช้สอย (Function) ความงาม (Aesthetics) ความสะดวกในการใช้ (Ergonomics) ความปลอดภัย (Safety) โครงสร้าง (Construction) ราคา (Cost) วัสดุ (Materials) กรรมวิธีการผลิต (Production) การซ่อมบำรุงรักษา (Ease of maintenance) การขนส่ง (Transportation) นอกจากนี้ยังมีแนวคิด เช่น การออกแบบสินค้าที่คำนึงถึงการขนส่ง (Design for transport & flat design) การออกแบบด้วยหลักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Eco-Design) การออกแบบเพื่อผู้พิการและเพื่อส่วนรวม (Design for Disable & Universal Design) การออกแบบหัตถอุตสาหกรรม (Industrial-Craft) เป็นต้น แต่พื้นฐานที่สำคัญในการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ดี คือ ความเรียบง่าย และการยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น (Kaewpan, 2021) การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในชุมชน มีวิธีการศึกษาองค์ความรู้ร่วมกับชุมชนและออกแบบต้นแบบผลิตภัณฑ์ส่งผลให้ต้องมีความรู้จากกระบวนการพัฒนาที่เกิดจากการเรียนรู้ร่วมกัน เกื้อหนุนให้คนในชุมชนเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เกิดการกระจายโอกาสการเรียนรู้ สร้างแหล่งเรียนรู้ที่ก่อประโยชน์ต่อชุมชน ให้ได้พัฒนาศักยภาพตามวิถีชีวิตและความเชื่อที่สืบทอดต่อกันมา ผลการออกแบบผลิตภัณฑ์เชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ทำให้ต้องมีความรู้จากทุนทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ได้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน (Phra Kru Sirithammabandit et al., 2023) รวมถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์หรืองานออกแบบต่าง ๆ ของชุมชนได้ให้ความสำคัญกับการออกแบบอัตลักษณ์มากขึ้น เห็นได้จากการกำหนดตราสินค้าหรือแบรนด์ชุมชนในลักษณะต่าง ๆ เพื่อให้เห็นแหล่งที่มาเฉพาะทางหรือความเชี่ยวชาญเฉพาะของชุมชน สอดคล้องกับความหมายของอัตลักษณ์ (identity) ผลรวมของลักษณะเฉพาะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งทำให้งานนั้นเป็นที่รู้จักหรือจำได้ (Office of the Civil Service Commission, 2006) อัตลักษณ์เป็นเรื่องที่มีส่วนร่วมกันและเป็นการยอมรับในการมีอยู่ของปัจเจก สร้างจากบริบทเชิงพื้นที่และเวลา (วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์) เป็นการให้คำนิยามและตีความ มีความหมายเชิงคุณค่า ไม่ต้องเป็นสากล ไม่เหมือนเอกลักษณ์ในคำนิยามสมัยแรก ที่จะต้องสร้างเพื่อความเป็นปึกแผ่นของสังคมเท่านั้น ลักษณะสำคัญของอัตลักษณ์เป็นเรื่องของการใช้สัญลักษณ์ (Symbol) โดยเป็นสัญลักษณ์และการสร้างภาพแทนความจริง (Representation) อัตลักษณ์ไม่ใช่

สิ่งที่มีอยู่แล้วหรือเกิดตามธรรมชาติ แต่เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อให้เห็นความแตกต่างจากคนอื่น ไม่จำเป็นต้องมีเพียงหนึ่ง จึงสามารถเปลี่ยนแปลงได้ (Boonsanit, 2003) และเมื่อพิจารณาความหมายอัตลักษณ์กับแนวคิดการออกแบบอัตลักษณ์องค์กร (Corporate Identity Design, CI-design) นักออกแบบกราฟิก (Graphic Designer) เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการนำองค์ประกอบกราฟิกมาใช้ในการสร้างสัญลักษณ์ โดยให้การออกแบบอัตลักษณ์ ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการวางรากฐานในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างการออกแบบกับการวางกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จให้กับผลิตภัณฑ์ การออกแบบอัตลักษณ์มีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการสื่อสารภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร ผลิตภัณฑ์และบริการ ช่วยสร้างความแตกต่าง เกิดความดึงดูดน่าสนใจ งานออกแบบอัตลักษณ์ที่ดีต้องอาศัยการออกแบบที่ดีในการสื่อความหมายข้อมูลและความนึกคิดไปยังบุคคลทั่วไป โดยการออกแบบอัตลักษณ์องค์กร เป็นการสร้างสรรค์ตัวตนที่จะสื่อสารออกไปให้สาธารณชนรับรู้และเข้าใจ ผ่านทางภาพ (visual identity) ผ่านทางพฤติกรรม (behavioral identity) และทางการพูด (verbal identity) ที่ต้องอาศัยองค์ประกอบในการสื่อสาร เช่น การใช้โลโก้ การใช้ตัวอักษร การใช้ภาพ การใช้สี การใช้วลิตถาย รวมทั้งสื่อรูปแบบการพิมพ์ประชาสัมพันธ์ เช่น บรรจุภัณฑ์ แคตตาล็อก ป้ายโฆษณา ซุติยูนิฟอร์ม แผ่นพับ นิตยสาร สื่อออนไลน์ ฯลฯ การสร้างอัตลักษณ์งานกราฟิกที่ดีควรคำนึงถึงการนำไปใช้งาน สามารถปรับเปลี่ยน ลงบนสื่อต่าง ๆ ได้ง่ายและคงแนวคิดขององค์กรไว้ได้ (Idgthailand, 2565) ซึ่งการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรหรือแบรนด์สินค้า (brand) ไม่ได้หมายถึงการสร้างแบรนด์หนึ่ง ๆ โดยตรง แต่เป็นแนวทางสำคัญที่จะกำหนดหน้าตาและทิศทางของแบรนด์นั้น ๆ ได้ การออกแบบอัตลักษณ์ ไม่ใช่แค่การออกแบบโลโก้ (logo) แล้วนำไปประยุกต์ใช้กับเครื่องมือสื่อสารทั้งหมดของแบรนด์ที่เป็นภาพลักษณ์ (CI Design) เพราะองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของการออกแบบอัตลักษณ์ คือ ต้องมี 1) โลโก้หรือเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ที่มีการออกแบบโดยใช้รูปภาพ สี หรือตัวอักษร เป็นสิ่งสร้างการสื่อสาร เพื่อถ่ายทอดสิ่งที่ เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของแบรนด์หรือองค์กร 2) รูปแบบตัวอักษรที่เอามาใช้ในการออกแบบ และ 3) สีที่จะช่วยให้ลูกค้าหรือผู้บริโภคสามารถที่จะจดจำเครื่องหมายของสินค้าได้ง่ายขึ้น (Octopusmedia, 2018) สรุปได้ว่าอัตลักษณ์ คือ ลักษณะเฉพาะตัวของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การแสดงลักษณะที่เป็นอัตลักษณ์จึงต้องมีการใช้สื่อสัญลักษณ์ (symbolic media) ในการสื่อสารเพื่อแสดงลักษณะเฉพาะขององค์กร และอาจแสดงได้มากกว่าหนึ่งลักษณะหรืออาจแสดงเพียงหนึ่งแนวคิดและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามบริบทของพื้นที่และช่วงเวลา ดังนั้นสื่อสัญลักษณ์หนึ่งจึงเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการแสดงอัตลักษณ์ ในการออกแบบพื้นที่เพื่อแสดงอัตลักษณ์องค์กรก็มีแนวทางการออกแบบเช่นเดียวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยผลงานวิจัยของ Sop (2020) พบว่า การออกแบบธุรกิจโรงแรมที่ส่งผลบวกต่ออารมณ์ ความสุข ความสบายใจของนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการเชื่อมต่อกับตราสินค้าให้เกิดความพึงพอใจในคุณภาพ ของธุรกิจโรงแรม ส่งผลให้เกิดการเข้าพักอาศัยในระยะยาวและเกิดความจงรักภักดี เช่นเดียวกับผลงาน วิจัยของ Baek and Ok (2017) นำเสนอผลการศึกษาที่เกี่ยวกับการออกแบบธุรกิจโรงแรมพบว่า สัญลักษณ์และสุนทรียภาพในการออกแบบ มีผลต่อความตั้งใจในการสำรองห้องพัก และการกระตุ้น ความต้องการในการตัดสินใจเข้าพัก มีความแตกต่างด้วยการมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวของธุรกิจโรงแรม เกิดจากการตีความแนวคิด ทัศนคติ และตัวตน ตลอดจนเรียนรู้และการสร้างความหมายใหม่ร่วมกัน (CO-Creation) ระหว่างธุรกิจโรงแรมกับนักท่องเที่ยว เพื่อตอบสนองความต้องการความแปลกใหม่ของนักท่องเที่ยว (Boonvatcharapai, 2016) เมื่อพิจารณาตัวอย่างการออกแบบโรงแรมราคาประหยัดใกล้เคียงกับการวิจัยนี้ พบว่าโรงแรมเหล่านี้เน้นการแสดงอัตลักษณ์องค์กรผ่านสัญลักษณ์สีและโลโก้ในสิ่งประดับตกแต่ง ดังแสดงในรูปที่ 2

รูปที่ 2 แสดงรูปแบบการแต่งภายในโรงแรม Hop inn เพื่อใช้สีในการแสดงให้เห็นสัญลักษณ์องค์กร

Figure 2 The Interior Design of Hop Inn Hotels to present corporate Symbol by Color

ที่มา: HOP INN Hotel Thailand (2022)

Source: HOP INN Hotel Thailand (2022)

3. หลักการออกแบบภายในห้องพักในโรงแรม เมื่อกล่าวถึงการออกแบบโรงแรมส่วนใช้สอยที่สำคัญที่สุดคือ ห้องพัก (guest room) โดยเฉพาะห้องพักแบบมาตรฐานของโรงแรม (standard room หรือ typical type) ที่มีจำนวนมากที่สุดของ โรงแรม โดยห้องพักนี้จะเน้นประโยชน์ใช้สอยเท่าที่จำเป็นเป็นหลักและมีรูปแบบในการออกแบบที่สื่อให้เห็นความเป็นตัวตนของโรงแรมที่สัมพันธ์กับส่วนโถงต้อนรับและชื่อและแบรนด์ของโรงแรม ประเด็นที่สำคัญในการออกแบบภายในคือประโยชน์ใช้สอยภายในสอดคล้องกับกิจกรรมและพฤติกรรมผู้เข้าพัก (function) โดยมีส่วนพื้นที่ใช้สอย 2 บริเวณหลักคือ 1) พื้นที่ห้องน้ำและพื้นที่แต่งตัวซึ่งประกอบด้วยตู้เสื้อผ้าหรือที่แขวนผ้าและที่วางกระเป๋า และ 2) พื้นที่ส่วนพักผ่อนที่ประกอบด้วยเตียงนอนและโต๊ะข้างเตียง อาจมีที่นั่งเล่นหรือนั่งทำงานร่วมด้วย และมีส่วนของมินิบาร์วางตู้เย็นและเครื่องดื่ม รวมถึงส่วนวางโทรทัศน์ ซึ่งเครื่องเรือนส่วนใหญ่จะติดตั้งกับที่เป็นหลัก ยกเว้นที่นอน เก้าอี้หรือที่นั่ง ที่มักใช้แบบลอยตัว เมื่อตอบโจทย์การใช้สอยแล้วสิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้ในการออกแบบภายในคือการสร้างบรรยากาศด้วยสิ่งตกแต่งประกอบที่จะช่วยให้เห็นความแตกต่างหรือความเป็นตัวตนของโรงแรมนั้น ๆ คือ การประดับตกแต่งหัวเตียง การใช้โคมไฟ การใช้ผ้าคลุมหรือผ้าคาดเตียง หมอนอิง ผ้าม่าน รวมถึงอุปกรณ์ภายในห้องน้ำ หรือบริเวณมินิบาร์ เป็นต้น ดังแสดงในรูปที่ 3 และ รูปที่ 4 โดยสรุปคือ การออกแบบโครงหลักเนื้อที่ใช้สอย (space) ด้วยการจัดวางผังของเครื่องเรือนและอุปกรณ์การใช้งาน และระบบของความสบายอากาศ แสง สี เสียง ให้สามารถใช้งานได้สะดวก สบาย ปลอดภัยต่อสุขภาพและทรัพย์สิน และเพื่อให้เกิดความงามการเสริมสร้างบรรยากาศของสภาพแวดล้อมภายในด้วยสิ่งประดับตกแต่ง ที่เรียกว่า (decorative object or props) ในส่วนการตกแต่งนี้จะเป็นการเพิ่มสีสันชีวิตชีวาให้กับห้องหรือพื้นที่ต่าง ๆ ตามการใช้งาน และของตกแต่งเหล่านี้มีผลมาจากผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยบ่งบอกเรื่องราวทางศิลปะและวัฒนธรรมได้ ซึ่งในปัจจุบันมีการนำรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่มีการออกแบบจากชุมชนมาใช้เพื่ออ้างอิงความเป็นตัวตนของท้องถิ่น ตัวอย่างเช่น การออกแบบห้องพักในโรงแรม (guest room) ที่แสดงอัตลักษณ์ล้านนาและการมีส่วนร่วมกับชุมชนในการพัฒนาเพื่อความยั่งยืน คือ โรงแรมรายา เฮอริเทจ ที่มีปรัชญาในการบริหารจัดการภายใต้การให้ความสำคัญศิลปะ วัฒนธรรม และงานฝีมือชุมชนในพื้นที่ล้านนา โดยนักออกแบบมีแนวคิดการตกแต่งที่ผสานเสน่ห์ล้านนาอันเรียบง่าย งดงาม ผ่านงานหัตถกรรมไม่ว่าจะเป็น ผ้าทอ เครื่องจักสาน งานไม้แกะสลัก หรือ กระเบื้องดินเผา เข้ากันอย่างลงตัวกับอุปกรณ์อำนวยความสะดวกอันทันสมัยครบครัน

รูปที่ 3 แสดงลักษณะการออกแบบภายในห้องพักโรงแรมที่เน้นการจัดวางประโยชน์ใช้สอยเครื่องเรือนเป็นหลัก

Figure 3 Guestroom interior design that focus on the functional arrangement of furniture.

ที่มา: Agoda. (2023). บ้านนายอำเภอ

Source: Agoda. (2023). Ban Nai Amphoe.

รูปที่ 4 แสดงลักษณะการตกแต่งโรงแรมที่มีสิ่งตกแต่งเพื่อสื่อความหมายสัญลักษณ์ขององค์กร

Figure 4 Guestroom interior design by add decorative objects or props to inform corporate Symbol.

ที่มา: KIJ JAPAN (2023) / สร้อยทิพย์ รังสน. (2565)

Source: KIJ JAPAN (2023) / Rungson S. (2022).

รูปที่ 5 การออกแบบภายในห้องพักโรงแรมโดยใช้ผลิตภัณฑ์จากชุมชน

Figure 5 Guestroom Interior design by using local community products.

ที่มา: โรงแรมรายาเฮอริเทจ (2566)

Source: Raya Heritage Hotel (2023)

โดยสรุปจากการทบทวนแนวคิดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย งานวิจัยนี้มีแนวทางการวิจัยที่เน้นการบูรณาการระหว่างสาขาวิชาในศาสตร์เดียวกันที่เรียกว่า แบบพหุวิทยาการ (multidisciplinary) สอดคล้องกับแนวทางยุทธศาสตร์วิจัยและนวัตกรรมชาติ ประเด็นการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อเศรษฐกิจ ด้วยการบูรณาการแผนงานวิจัยและนวัตกรรมที่มีจุดมุ่งเน้นและกลไกที่ชัดเจน กำหนดเรื่องที่มีลำดับความสำคัญสูง ชัดเจน ได้ผลลัพธ์ถึงระดับกลุ่มผลิตภัณฑ์ ใช้หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์และวิธีวิจัยการออกแบบผลิตภัณฑ์ในชุมชนที่มีสื่อสัญลักษณ์องค์กรเป็นหนึ่งในวิธีการแสดงอัตลักษณ์องค์กร เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์จริงในชุมชนและได้ผลิตภัณฑ์องค์กร โดยใช้ต้นแบบการตกแต่งห้องพักในโรงแรมที่ใช้สิ่งตกแต่งลอยตัวเป็นองค์ประกอบ ตามหลักการออกแบบสถาปัตยกรรมภายในในส่วนของการออกแบบสิ่งประดับตกแต่ง หรือ prop เป็นหลัก ไม่เกี่ยวกับการปรับโครงสร้างของพื้นที่ โดยใช้กรณีศึกษาโรงแรมของมหาวิทยาลัยพะเยา ซึ่งมีวัฒนธรรมล้านนา และถูกจัดอยู่ในพื้นที่ล้านนาตะวันออก (พะเยา แพร่ น่าน แม่ฮ่องสอน) เป็นโรงแรมประเภทที่ 1 ที่บริการห้องพักนอนค้างคืนเพียงอย่างเดียว ตามกฎกระทรวง การกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจโรงแรม พ.ศ. 2551 หมวด 1 เรื่องสถานที่พักที่ไม่เป็นโรงแรมและประเภทของโรงแรม ข้อ 2 โดยแบ่งเป็น 4 ประเภทตามความหลากหลายของบริการที่เพิ่มขึ้น

4. วิธีกรวิจัย เครื่องมือวิจัย และระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ ในมหาวิทยาลัย แห่งหนึ่ง มีแนวทางในการบริหารจัดการโครงการวิจัยในรูปแบบบูรณาการศาสตร์ ระหว่างนักวิจัยจากหลักสูตรสถาปัตยกรรม หลักสูตรสถาปัตยกรรมภายใน และหลักสูตรศิลปะและการออกแบบ เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันภายในคณะฯ ร่วมกับกลุ่มช่างฝีมือของชุมชนในการพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นประเภทสิ่งทอและจักสาน 2 หมู่บ้านในพื้นที่ล้านนาตะวันออก จากการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เป็นสิ่งประดับตกแต่งห้องพักในโรงแรม เช่น หัวเตียง โคมไฟ ผ้าผืน ผ้าคาดเตียง หมอนอิง โคมไฟ ถาดวางของและตะกร้าผ้าใช้ในห้องน้ำ โดยใช้พื้นที่ห้องพักในโรงแรมมหาวิทยาลัย เป็นกรณีศึกษาเพื่อสร้างต้นแบบการออกแบบตกแต่งห้องพักให้มีสัญลักษณ์ของดอกไม้ประจำมหาวิทยาลัย โดยใช้เรื่องราวหรือธีม (theme) จากดอกคำมอกหลวง ใช้เวลาในการดำเนินงาน 8 เดือน ตั้งแต่ 1 กุมภาพันธ์ ถึง 30 กันยายน พ.ศ. 2566 มีวิธีกรวิจัยดังนี้

1) ผู้วิจัยทำการวางแผนการวิจัย และทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำงานแบบบูรณาการ การออกแบบผลิตภัณฑ์ร่วมกับชุมชน การออกแบบห้องพักในโรงแรมที่มีแนวคิดการสร้างสัญลักษณ์หรือด้านอัตลักษณ์ขององค์กร และการเสนอขอรับการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

2) นักออกแบบจากหลักสูตรศิลปะและการออกแบบ ทำการสร้างลายจากดอกคำมอกหลวงให้เป็นต้นแบบในการนำไปใช้ในการออกแบบส่วนอื่น ๆ โดยมีการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องในการตัดสินใจ และผ่านการแก้ไขต่อการออกแบบลวดลายและการใช้สี และทำเป็นตัวอย่างในการปักผ้าให้เห็นในเบื้องต้น (รอกการจดสิทธิบัตร)

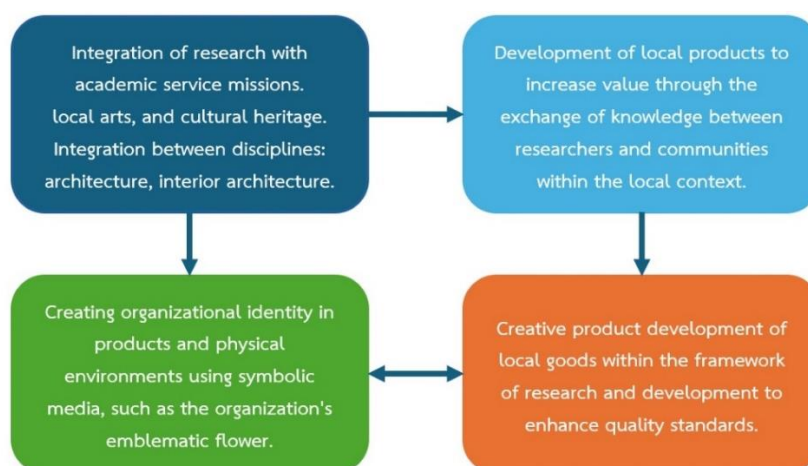
3) นักออกแบบจากหลักสูตรสถาปัตยกรรมและสถาปัตยกรรมภายใน ร่วมกันวางแผนการออกแบบตกแต่งพื้นที่ โดยทำการสำรวจและรังวัดห้องพัก และนำมาออกแบบผังการจัดวาง การออกแบบรูปด้าน การจำลองทัศนียภาพของห้องพัก และมีการออกแบบสิ่งตกแต่งต่าง ๆ ทั้งส่วนหัวเตียง ผ้าม่าน เครื่องนอน และของใช้ที่จำเป็น โดยใช้ลวดลายต้นแบบในการสร้างรูปแบบของสิ่งตกแต่งที่จะทำการผลิต โดยเน้นการสร้างของลอยตัวที่สามารถติดตั้งและเคลื่อนย้ายได้ง่าย เพราะมีข้อจำกัดในการออกแบบที่ต้องไม่กระทบอาคารและเครื่องเรือนติดตั้งที่มีอยู่แล้ว

4) นำผลงานออกแบบที่นักออกแบบสถาปัตยกรรม 2 คนออกแบบหัวเตียงติดผนังและโคมไฟตกแต่งผนังหัวเตียงและตะกร้าผ้า นักออกแบบภายใน 1 คนและศิลปินนักออกแบบผ้า 1 คนร่วมกันออกแบบงานผ้าม่าน ผ้าคาดเตียง หมอนตกแต่ง ไปคิดกระบวนการผลิตตั้งแต่การทอผ้าที่มีลายตามแบบ การผลิตวัสดุจักสานลายตามแบบ ร่วมกับช่างทอผ้าบ้านสันปูเลย 6 คนและช่างจักสานบ้านบ่อน้อย 4 คนในพื้นที่ชุมชนที่ร่วมงาน ใช้เวลาผลิตประมาณ 3 เดือน โดยในแต่ละระยะของการออกแบบและพัฒนาการผลิต คณะกรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยให้นำเสนอความก้าวหน้างานวิจัยในพื้นที่การผลิตของชุมชน โดยจัดประชุมรายงานผลงานการออกแบบจากนักวิจัยและช่างที่ร่วมงานในชุมชนและเยี่ยมชมการผลิตจริงในชุมชน 2 ครั้ง

5) นำผลงานออกแบบของสิ่งตกแต่งที่ผลิตเสร็จไปจัดวางในพื้นที่ห้องพักตัวอย่างของโรงแรมมหาวิทยาลัยพะเยา (มีห้องรูปแบบเดียว) ทำการบันทึกภาพนิ่งมุมต่าง ๆ และนำไปสำรวจความคิดเห็นบุคลากรภายในมหาวิทยาลัย ด้วยแบบสอบถามจำนวน 30 ชุด ที่มีต่อการออกแบบต้นแบบห้องพักในโรงแรมที่มีการตกแต่งใหม่ด้วยผลิตภัณฑ์ตกแต่งที่ออกแบบ (มีข้อจำกัดเวลาในการเก็บแบบสอบถาม เพราะสิ้นสุดระยะเวลาการวิจัย)

6) สรุปผลการวิจัยในการประชุมร่วมกับคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของงานวิจัยมหาวิทยาลัย และใช้ช่วงเวลาในการจัดประชุมสรุปความคิดเห็นของนักออกแบบ 4 คน และตัวแทนช่างฝีมือทอผ้าและจักสานของชุมชน 3 คนจาก 10 คนที่มีต่อผลงาน

จากวัตถุประสงค์งานวิจัย ที่เน้นการบูรณาการพันธกิจและศาสตร์ เพื่อการออกแบบตกแต่งภายในห้องพักโรงแรม ด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ต้องการแสดงสัญลักษณ์ขององค์กร โดยมีกรอบการวิจัยดังนี้ (รูปที่ 6)

รูปที่ 6 กรอบการวิจัยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ใช้สื่อสัญลักษณ์เพื่อตกแต่งในห้องพักโรงแรม

Figure 6 Research Framework of Community Product Development Using Symbolic Media.
for Decoration in Hotel Rooms.

ตัวแปรและเครื่องมือที่สำคัญในการทำงานวิจัยสร้างสรรค์แบบบูรณาการนี้ คือ องค์ความรู้ในการผลิตงานออกแบบที่ใช้สัญลักษณ์เพื่อแสดงลักษณะตัวตนขององค์กรหรืออัตลักษณ์ และองค์ความรู้ในการผลิตผลิตภัณฑ์และสิ่งตกแต่งในบริบทท้องถิ่น โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่สำคัญ คือ นักออกแบบ 4 คน และกลุ่มช่างฝีมือในท้องถิ่น 2 ชุมชน 10 คน และเพื่อให้งานวิจัยมีผลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีเครื่องมือรับฟังความคิดเห็นประกอบคือ การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยต่อผู้ทรงคุณวุฒิวิจัยและช่างฝีมือผู้ผลิต แบบสัมภาษณ์ไม่มีโครงสร้างกับนักออกแบบ และแบบสอบถามสำรวจความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์และการออกแบบตกแต่งภายในห้องพักต้นแบบกับบุคลากรขององค์กร 4 ระดับคือ น้อยที่สุด น้อย มากมากที่สุด และทำการวิเคราะห์ด้วยสถิติเป็นค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด 1.00 น้อย 1.01-1.99 มาก 2.00-2.99 มากที่สุด 3.00-4.00 ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์นักออกแบบ ตัวแทนชุมชน และความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

5. ผลการวิจัย

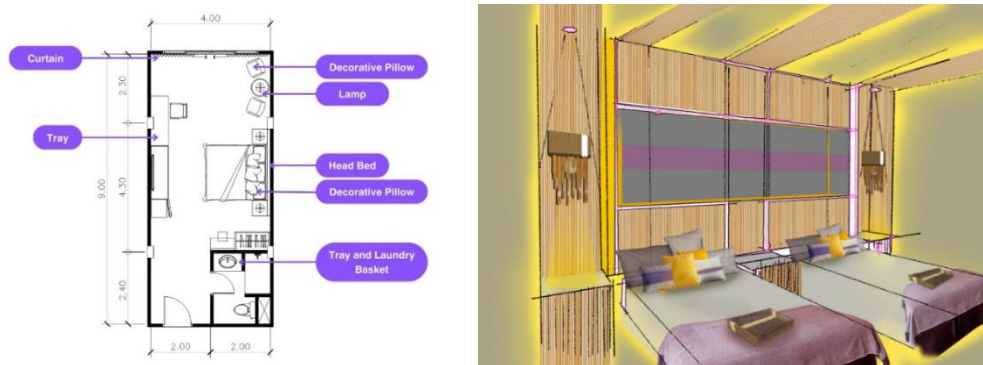
จากการดำเนินการวิจัยในช่วง 8 เดือน มีความล่าช้า 2 เดือนทำให้ผลการวิจัยและผลงานสร้างสรรค์เสร็จสิ้นเมื่อกลางเดือนธันวาคม พ.ศ. 2566 เนื่องจากกระบวนการเสนอโครงการวิจัย เพื่อขอรับการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มีความล่าช้าจากการแก้ไขข้อมูลในการดำเนินงาน 3 รอบ จากประเด็นแบบฟอร์ม การกรอกเอกสารไม่ครบ กรรมการพิจารณามีข้อสงสัย ทำให้ได้รับการตอบรับล่าช้า โดยระหว่างที่รอผลจริยธรรมวิจัยนักออกแบบทั้ง 4 คนมีการวางแผนร่วมกันอย่างต่อเนื่องในส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมงานวิจัย และมีการปรึกษาร่วมกันกับกลุ่มช่างทอผ้าบ้านสันปูเลยและช่างจักสานบ้านบ่อน้อย ซึ่งเป็นชุมชนเดิมที่ผู้วิจัยนักออกแบบเคยร่วมทำงานวิจัยมาตลอดเวลาในการค้นหาแนวทางการผลิตผ้าและเลือกวัสดุที่จะนำมาใช้ โดยมีการไปศึกษาการทอผ้าในการทำงานปกติประจำวันของกลุ่มช่างดังกล่าวเพื่อเตรียมความพร้อมในการผลิต เมื่อมีความพร้อมของกระบวนการวิจัยที่ได้รับการอนุมัติแล้ว นักออกแบบลวดลายซึ่งเป็นนักวิจัยสาขาศิลปะและการออกแบบ ที่ขึ้นต้นแบบลวดลายแล้วลองให้ผู้ประกอบการกลุ่มทอผ้าและกลุ่มจักสานในชุมชน 3 คนช่วยคิดวิธีการผลิตต้นแบบลาย ในเบื้องต้นใช้การปักผ้าตามแบบที่ออกแบบขนาด 2 นิ้ว บนผ้าฝ้ายพื้นขาวและพื้นดำเป็นตัวอย่าง สรุปร่วมกับนักออกแบบและได้รับความเห็นชอบจากผู้บริหารมหาวิทยาลัยที่มีอำนาจในการตัดสินใจเพื่อนำไปใช้เป็นสัญลักษณ์ดอกไม้คำมอกในการวิจัยต่อไป ลักษณะลวดลายที่จะนำมาใช้ ตามรูปที่ 7

รูปที่ 7 แสดงลวดลายดอกคำมอกหลวงที่ใช้เป็นต้นแบบ (อยู่ระหว่างการจดสิทธิบัตร)

Figure 7 The prototype pattern of Kham Mok Luang flower (Patent Pending)

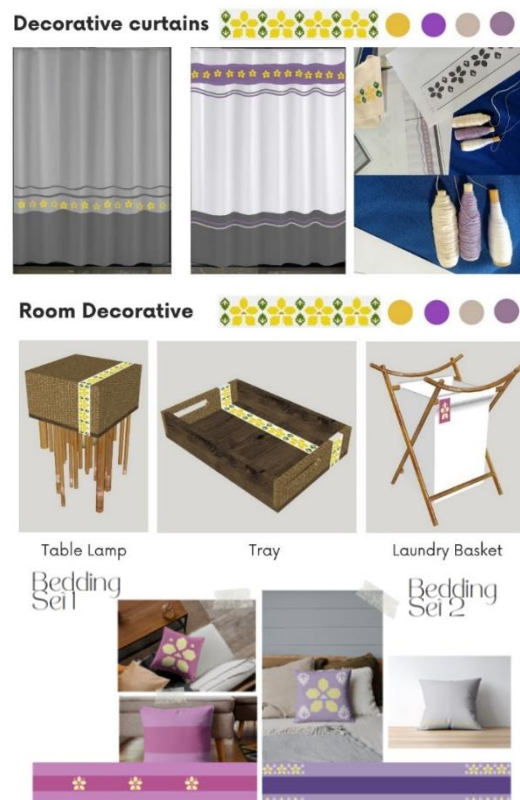
กลุ่มนักออกแบบสถาปัตยกรรมภายในและสถาปัตยกรรม เริ่มกระบวนการออกแบบตกแต่งภายในห้องพักต้นแบบตั้งแต่ร่วมกันสำรวจวัดพื้นที่ห้องพักในเรือนพักอาศัยเอื้องคำ (ชื่อเดิมของโรงแรม) นำมาจัดวางเป็นผังแปลน โดยมีข้อกำหนดของเครื่องเรือนที่ติดตั้งไว้แล้วบางส่วน จึงเน้นการใช้ผลิตภัณฑ์ตกแต่งเพิ่มเติมแบบลอยตัว และสร้างบรรยากาศตามทัศนียภาพโดยมีแนวคิดการใช้สีประจำองค์กรและลาย คือ สีม่วงดอกฟ้ามุยและสีเหลืองทองดอกคำมอกดังแสดงในรูปที่ 8

รูปที่ 8 แสดงผังพื้นและการออกแบบทัศนียภาพเพื่อวางสิ่งตกแต่งภายในห้องพักต้นแบบของโรงแรม

Figure 8 The floor plan and perspective of interior decoration guestroom prototype.

นักออกแบบได้แบ่งหน้าที่การผลิตผลงานตกแต่งในขั้นตอนการสร้างรายละเอียดของแบบที่จะใช้เป็น 4 ส่วน คือ การออกแบบผ้าปูที่นอน การออกแบบส่วนตกแต่งบริเวณเตียงนอน การออกแบบหัวเตียง และการออกแบบโคมไฟ และตะกร้าวางผ้า โดยใช้สีเหลืองทองของดอกคำมอกเป็นสีหลักของลาย ใช้ผ้าพื้นสีขาวและเทา และใช้สีม่วงฟ้ามูยของมหาวิทยาลัยเน้นให้เห็นในผลิตภัณฑ์หมอนและหัวเตียงบางจุด เพื่อไม่ให้ห้องมีสีม่วงมากเกินไป ดังรูปที่ 9

รูปที่ 9 แสดงรูปแบบผลิตภัณฑ์และสิ่งตกแต่งที่ใช้ในห้องพักต้นแบบของโรงแรม

Figure 9 Product and decorative items to be used in guestroom prototype.

กลุ่มนักออกแบบเข้าสู่กระบวนการผลิตผลงานร่วมกับชุมชนเพื่อผลิตผ้า โดยมีแนวคิดของการใช้ผ้าทอมือที่ชุมชนมีความเชี่ยวชาญในการผลิต และได้ข้อสรุปเป็นการทอผ้าฝ้ายผสมไหมเพราะต้องการได้สีของผ้าทอที่มีสีสดและทิ้งตัวง่ายต่อการตัดเย็บ สอดคล้องกับแนวคิดและความคิดเห็นของกลุ่มนักออกแบบแล้วจึงนำไปขึ้นรูปทอตามลวดลายที่ออกแบบ โดยเป็นการทอแบบกลืนลายเพื่อไม่ให้เกิดการนูนในการสัมผัสและเกิดความทนทานในการใช้งาน แต่พบว่าการทอด้วยลวดลายที่เฉียงกับแนวผ้าทอทั่วไปจะมีความซับซ้อนและใช้ระยะเวลายาวนานการทอด้วยลวดลายในแนวตั้งและแนวนอน จึงทำให้ลวดลายต้องมีขนาดใหญ่ขึ้นกว่าที่ออกแบบไว้บางส่วน แต่ยังคงรักษาภาพรวมการออกแบบที่กำหนดไว้ได้ ส่วนการผลิตไหมไฟ ถาดวางของและตะกร้าผ้าใช้ในท้องถิ่นเป็นการผลิตจากระบวนการจักสานปกติภายใต้แบบที่กำหนด ตามรูปที่ 11

รูปที่ 11 แสดงกระบวนการผลิตผ้าทอลายคำมอกหลวง และการจักสานโคมตกแต่ง

Figure 11 The process of Kham Mok Luang patterns on woven textile and basketry lamp.

เมื่อวัสดุหลักคือผ้าทอลายดอกคำมอกสำเร็จ นักออกแบบและชุมชนได้ร่วมกันผลิตเป็นผ้าม่าน ผ้าคาดเตียง หมอนอิง และส่วนของงานจักสาน นักออกแบบได้นำเข้าสู่กระบวนการจัดวางในห้องต้นแบบ และถ่ายทำภาพประกอบเพื่อบันทึกเป็นต้นแบบห้องพักโรงแรมที่สื่อสัญลักษณ์ตัวตนของมหาวิทยาลัย รวมทั้งมีการกำหนดราคาของผลิตภัณฑ์แต่ละชิ้น ดังรูปที่ 12 และรูปที่ 13

รูปที่ 12 แสดงผลงานออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งตกแต่งที่แสดงสื่อสัญลักษณ์ดอกคำมอกหลวงและสีองค์กร

Figure 12 Product design of decorative props with Kham Mok Luang symbol and corporate colour.

รูปที่ 13 แสดงการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบตกแต่งภายในห้องพักต้นแบบโรงแรมมหาวิทยาลัยพะเยา

Figure 13 The props design for decoration in prototype guestroom, university of Phayao hotel.

ในการนำเสนองานวิจัยต่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในงานวิจัยประกอบด้วยนักวิชาการระดับผู้บริหาร 4 คน และตัวแทนชุมชน 2 คน โดยมีข้อความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ คือ 1) การออกแบบผลิตภัณฑ์ครั้งนี้มีความชัดเจนของโจทย์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้กับชุมชนต่อยอดความคิดจากเดิมที่ทำเฉพาะการทอผ้าในแนวทางเดิมและตัดเย็บเฉพาะเสื้อผ้าและกระเป๋าผ้า หรือสิ่งจกสานที่เป็นของใช้ในชุมชนในลักษณะรูปแบบทั่วไป และมีผลิตภัณฑ์ที่มหาวิทยาลัยเป็นเจ้าของสัญลักษณ์สามารถนำไปใช้ในเชิงพาณิชย์ได้ ถึงแม้การวิจัยนี้จะเฉพาะเจาะจงในห้องพักโรงแรมเท่านั้นแต่ก็เป็นตัวอย่างที่เห็นการทำงานที่แสดงให้เห็นเป็นภาพรวมทั้งในการนำไปใช้ได้ในพื้นที่จริงมากกว่าแค่ผลิตภัณฑ์เพียงชิ้นงานเดียว 2) ความเหมาะสมของเทคโนโลยี นวัตกรรมที่ใช้จริงกับผลิตภัณฑ์ ถือว่าได้ใช้องค์ความรู้จากศาสตร์ที่ถนัดของแต่ละ สาขา

ร่วมกับการใช้เทคโนโลยีการผลิตตั้งแต่วัตถุดิบ วิธีทอผ้า และวิธีการผลิตโดยใช้ความทักษะชุมชนที่พัฒนาร่วมกัน จนได้เทคนิคการทอผ้าและลวดลายที่คำนึงถึงคุณสมบัติการใช้งาน ราคา และเวลา ที่เหมาะสม 3) คุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ภายหลังการพัฒนา สอดคล้องกับแนวคิดของโจทย์การวิจัยที่ต้องการพัฒนาการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้กับชุมชนในการสร้างมูลค่าเพิ่มขึ้น และมหาวิทยาลัยที่เป็นเจ้าของสัญลักษณ์สามารถนำทั้งลายและผลิตภัณฑ์ไปพัฒนาต่อไปในการทำของที่ระลึกที่แสดงความเป็นตัวตนขององค์กร 4) สิ่งที่ยากให้คำนึงถึงคือความชัดเจนของตลาดภายหลังการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพราะราคาสินค้าที่กำหนดไว้มีราคาค่อนข้างสูงจากมุมมองของผู้ใช้ทั่วไป และอาจต้องช่วยชุมชนในการพัฒนาการตลาด และ 5) ควรคำนึงถึงความต่อเนื่องของชุมชน/นวัตกรรมชุมชนในการดำเนินการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในอนาคต ที่สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ได้ด้วยตนเองหรือพึ่งพาตนเองมากขึ้น โดยมีแนวทางในการพัฒนากระบวนการผลิตและการจำหน่ายในช่องทางต่าง ๆ

ตัวแทนชุมชนมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า การทำงานวิจัยสร้างสรรค์ในลักษณะนี้ชุมชนได้ประโยชน์ในการพัฒนาองค์ความรู้ให้กับกลุ่มช่างฝีมือ ทำให้มีแนวคิดในการพัฒนากระบวนการทอผ้าตามลวดลายที่คำนึงถึงการใช้งานและการดูแลรักษา ได้ด้วยเห็นได้จากการทอผ้ามาจน ส่วนในลวดลายที่ใช้กับเครื่องนอน และส่วนอื่น ๆ ชุมชนได้กระบวนการคิดที่ใช้เศษผ้าที่เคยทิ้งมาพัฒนาเป็นขอบตะกร้า ถึงแม้ผู้ทรงคุณวุฒิจากมหาวิทยาลัยที่เป็นเจ้าของสัญลักษณ์จะมีข้อท้วงติงว่าการออกแบบนี้เป็นเรื่องเฉพาะเจาะจงในห้องพักหรือพื้นที่จุดเดียวอาจไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ต่อ แต่สิ่งที่ช่างฝีมือชุมชนคิดว่าเป็นข้อดีคือวิธีคิดในการต่อยอดการพัฒนากับกลุ่มโรงแรมในการผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีอัตลักษณ์พื้นที่ชุมชนในจังหวัดต่าง ๆ ในอนาคต เพราะการวิจัยนี้สามารถใช้เป็นตัวอย่างในการสื่อสารต่อผู้ประกอบการหรือองค์กรรายอื่นได้ และยังสามารถนำรูปแบบจากดอกไม้อื่น ๆ มาใช้ในการออกแบบเป็นสัญลักษณ์หรือลวดลายต่าง ๆ เพื่อสร้างการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีความชำนาญเฉพาะทางได้

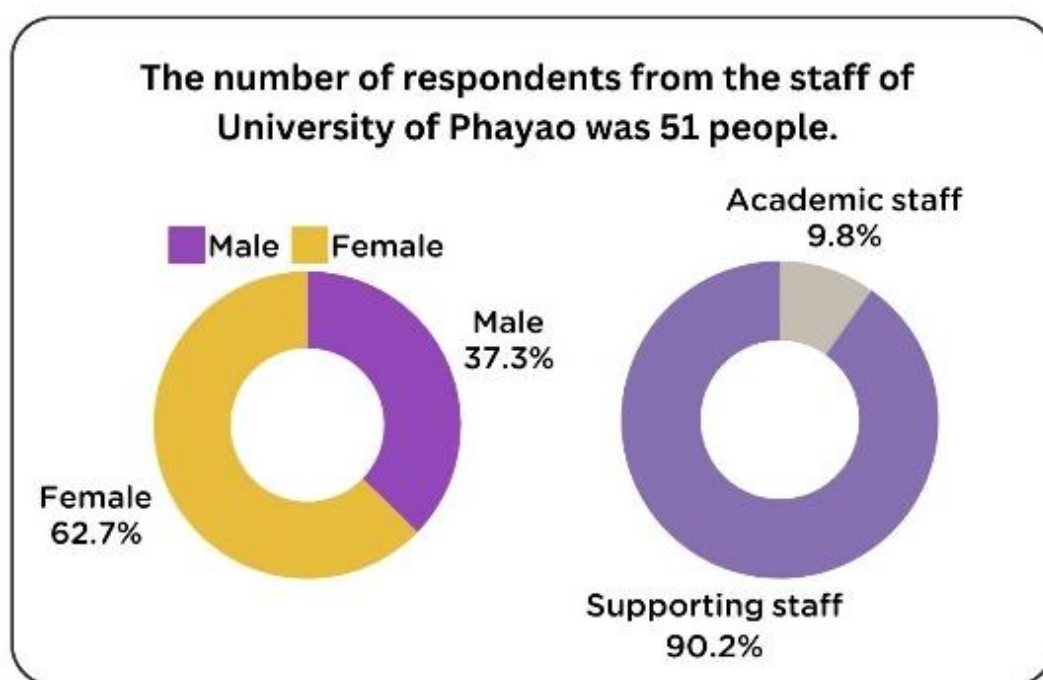
สำหรับข้อคิดเห็นของนักออกแบบในการบูรณาการงานวิจัยเชิงสร้างสรรค์ลักษณะนี้ มีข้อคิดว่า 1) การได้ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยจากชุมชนที่เคยร่วมงานกันอย่างต่อเนื่อง ส่งผลต่อการประสานงาน สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการผลิตวัตถุดิบที่เหมาะสมกับความสามารถและช่วยพัฒนาแนวคิดให้ใช้เทคนิควิธีจากเดิมที่ไม่เคยทำได้ในพื้นที่ทำให้นักออกแบบและช่างฝีมือได้แนวคิดใหม่ในการทอผ้าร่วมกัน โดยคำนึงถึงการประหยัดเวลา ค่าใช้จ่าย และยังมีผลต่อการใช้งานได้จริง ส่วนในงานออกแบบบางชิ้นงานอาจมีแนวคิดที่ดีแต่เมื่อนำไปผลิตอาจไม่เหมาะสมทั้งเรื่องเวลาและค่าใช้จ่ายในการผลิต เช่น แผงติดตั้งหัวเตียงที่ต้องมีการจักสานลาย จึงเปลี่ยนเป็นการทำงานผ้าหรืองานภาพทดแทนเหมาะสมกว่า 2) การนำผลงานออกแบบผลิตภัณฑ์ไปจัดวางในพื้นที่ด้วยการสร้างต้นแบบในห้องพักโรงแรมจริง มีผลต่อการมองเห็นและสัมผัสได้ในเชิงรูปลักษณ์และบรรยากาศ ทำให้เกิดความเข้าใจได้ง่ายต่อผู้ใช้ ทำให้งานวิจัยนี้สอดคล้องกับการนำไปใช้ประโยชน์ได้ทั้งการจัดการการผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นสิ่งประดับตกแต่ง ในขณะที่ตัวองค์กรเจ้าของสัญลักษณ์ก็เห็นตัวอย่างของการนำไปปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในห้องพักที่บ่งบอกตัวตนมากขึ้นและเพื่อเพิ่มมูลค่า และชิ้นงานผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ก็สามารถนำไปต่อยอดการขายได้ 3) ข้อคำนึงถึงที่สำคัญในการออกแบบจะเกี่ยวข้องกับการออกแบบที่นักออกแบบแต่ละคนมีทักษะเฉพาะที่แตกต่างกัน พบว่างานผ้ากับนักออกแบบที่เข้าใจเรื่องราวและทำงานด้านนี้อย่างต่อเนื่อง จะทำการออกแบบได้ดีร่วมกับนักออกแบบภายในหรือสถาปนิกภายใน แต่สถาปนิกจะมีรายละเอียดงานประดับตกแต่งน้อยกว่า แต่ในสถาปนิกที่มีทักษะเชิงช่างจากงานก่อสร้างและการผลิตเครื่องเรือนจะมีการจับคู่ประสานงานไม้กับงานผ้าได้ดี และมีประสิทธิภาพในการทำงานได้มากกว่า

รูปที่ 14 การประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิงานวิจัย ตัวแทนชุมชน และนักออกแบบ

Figure 14 A participation meeting of research peer, community stakeholders, and researchers.

เมื่อพิจารณาผลจากการสำรวจความคิดเห็นของบุคลากรในองค์กร จำนวน 51 คน ในประเด็นรูปแบบลวดลาย รูปแบบหัวเตียง รูปแบบการออกแบบชุดหมอนและผ้าคาดเตียง รูปแบบของโคมไฟ และถาดและชุดวางของในห้องน้ำ พบว่าความพึงพอใจอยู่ในระดับมากและมากที่สุด ดังรูปที่ 15 และตารางที่ 1, 2 และ 3

รูปที่ 15 แสดงจำนวนบุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยาที่ตอบแบบสอบถาม

Figure 15 The number of University of Phayao staffs who responded to the questionnaires.

ตารางที่ 1 ผลความพึงพอใจต่อลวดลายในผลิตภัณฑ์และสิ่งตกแต่งในการตกแต่งหัวเตียง

Table 1 Satisfaction's Results of pattern in props and bed headboard decoration.

Number of Respondents is 51 people

Results of Personnel of University of Phayao satisfaction survey regarding "Kham Mok flower pattern".		
Question	Score	Satisfaction level
The pattern is beautiful and stands out.	3.20	Satisfied
The pattern clearly depicts floral motifs.	3.29	Highly satisfied
The yellow flower tones against a white or light-colored background are suitable for incorporation into wire pattern designs.	3.31	Highly satisfied
The wire pattern is designed to symbolize the identity of flowers and trees representing University of Phayao.	3.16	Satisfied
The pattern is suitable for production using weaving techniques.	3.33	Highly satisfied

Highly satisfied = 4 , Satisfied = 3 ,Neither satisfied nor dissatisfied = 2 , Dissatisfied = 1

Number of Respondents is 51 people

Results of Personnel of University of Phayao satisfaction survey regarding "Bedhead design".		
Question	Score	Satisfaction level
Captivating, beautiful, and practical.	2.80	Satisfied
Vibrant colors that stand out represent the identity of the area.	2.92	Satisfied
Feelings towards using local materials in production.	3.02	Satisfied
Identity that embodies Kham mok flowers.	2.86	Satisfied
identity that represents University of Phayao.	2.80	Satisfied
How interested are you in purchasing, to what extent?	2.65	Satisfied

Highly satisfied = 4 , Satisfied = 3 ,Neither satisfied nor dissatisfied = 2 , Dissatisfied = 1

ตารางที่ 2 ผลความพึงพอใจต่อการออกแบบผ้าม่านและชุดเครื่องนอน

Table 2 Satisfaction's Results of curtain and bedding design.

Number of Respondents is 51 people

Results of Personnel of University of Phayao satisfaction survey regarding "Decorative curtains".		
Question	Score	Satisfaction level
Captivating, beautiful, and practical.	3.33	Highly satisfied
Vibrant colors that stand out represent the identity of the area.	3.24	Satisfied
Feelings towards using local materials in production.	3.24	Satisfied
Identity that embodies Kham mok flowers.	3.20	Satisfied
identity that represents University of Phayao.	3.10	Satisfied
How interested are you in purchasing, to what extent?	3.02	Satisfied

Highly satisfied = 4 , Satisfied = 3 ,Neither satisfied nor dissatisfied = 2 , Dissatisfied = 1

Number of Respondents is 51 people

Results of Personnel of University of Phayao satisfaction survey regarding "Bedding set".		
Question	Score	Satisfaction level
Captivating, beautiful, and practical.	3.51	Highly satisfied
Vibrant colors that stand out represent the identity of the area.	3.39	Highly satisfied
Feelings towards using local materials in production.	3.45	Highly satisfied
Identity that embodies Kham mok flowers.	3.43	Highly satisfied
identity that represents University of Phayao.	3.35	Highly satisfied
How interested are you in purchasing, to what extent?	3.25	Highly satisfied

Highly satisfied = 4 , Satisfied = 3 ,Neither satisfied nor dissatisfied = 2 , Dissatisfied = 1

ตารางที่ 3 ผลความพึงพอใจต่อการออกแบบโคมไฟ ชุดถาดวางของ และตะกร้าผ้า

Table 3 Satisfaction's Results of the lamps, tray sets, and laundry baskets design.

Number of Respondents is 51 people

Results of Personnel of University of Phayao satisfaction survey regarding "Lamp".		
Question	Score	Satisfaction level
Captivating, beautiful, and practical.	3.12	satisfied
Vibrant colors that stand out represent the identity of the area.	3.14	satisfied
Feelings towards using local materials in production.	3.18	satisfied
Identity that embodies Kham mok flowers.	3.20	satisfied
identity that represents University of Phayao.	3.06	satisfied
How interested are you in purchasing, to what extent?	3.00	satisfied

Highly satisfied = 4 , Satisfied = 3 ,Neither satisfied nor dissatisfied = 2 , Dissatisfied = 1

Number of Respondents is 51 people

Results of Personnel of University of Phayao satisfaction survey regarding "Tray & Laundry basket".		
Question	Score	Satisfaction level
Captivating, beautiful, and practical.	3.33	Highly satisfied
Vibrant colors that stand out represent the identity of the area.	3.27	Highly satisfied
Feelings towards using local materials in production.	3.27	Highly satisfied
Identity that embodies Kham mok flowers.	3.18	satisfied
identity that represents University of Phayao.	3.12	satisfied
How interested are you in purchasing, to what extent?	3.08	satisfied

Highly satisfied = 4 , Satisfied = 3 ,Neither satisfied nor dissatisfied = 2 , Dissatisfied = 1

7. การอภิปรายผล การสรุป และข้อเสนอแนะ

1) งานวิจัยที่ต้องทำงานร่วมกับชุมชน หรืองานวิจัยที่ต้องไปสัมภาษณ์หรือสอบถามกับคน ควรมีการขอรับการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ตั้งแต่การนำเสนอข้อเสนอเพื่อขอรับทุนโครงการวิจัย โดยมีรายละเอียดทั้งแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามที่ชัดเจน เพื่อให้กระบวนการวิจัยทำงานได้ตามเวลา สอดคล้องกับนโยบายของกระบวนการวิจัยของมหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่สนับสนุนทุนวิจัยต่าง ๆ ที่ปัจจุบันให้ความสำคัญกับการส่งข้อเสนอขอทุนวิจัยที่มีการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์เรียบร้อยแล้ว เป็นการสร้างความมั่นใจให้กับคณะวิจัยในการทำงานและทำให้งานวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์เชิงสาธารณะได้อย่างถูกต้องตามจรรยาบรรณนักวิจัย

การทำงานพัฒนาผลิตภัณฑ์ในลักษณะนี้พบว่าชุมชนได้ประโยชน์มากขึ้น สามารถเห็นภาพการนำผลิตภัณฑ์ไปวางในพื้นที่จริงและมองเห็นช่องทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อต่อยอดในตลาดอุตสาหกรรมโรงแรมหรือองค์กรอื่น ๆ นอกเหนือจากการผลิตเพื่อขายในชุมชนจากการท่องเที่ยว ถึงแม้การผลิตต้นแบบนี้จะมีราคาที่สูงกว่าจากการคิดต่อชิ้นงาน แต่ถ้ามองในมิติคุณค่าเทียบกับที่โรงแรมชั้นหนึ่งหลาย ๆ แห่งที่เลือกใช้ผลิตภัณฑ์ชุมชนและสร้างมูลค่าสูงขึ้นเป็นหลักหมื่น การทำงานวิจัยครั้งนี้เป็นตัวอย่างการสร้างโอกาสในการต่อยอดให้กับชุมชน

2) การทำวิจัยแบบบูรณาการศาสตร์ ทางด้านสถาปัตยกรรมศาสตร์และศิลปกรรมศาสตร์ พบว่าสาขาวิชาการออกแบบภายในหรือสถาปัตยกรรมภายในและศิลปกรรมที่เกี่ยวกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ จะมีการประสานงานร่วมกันได้ดี เพราะเป็นสาขาที่ใกล้เคียงกันเนื่องจากการทำงานออกแบบภายในเป็นเสมือนตัวกลางระหว่างสาขาสถาปัตยกรรมและสาขาศิลปกรรมการออกแบบผลิตภัณฑ์ ส่วนในการทำงานวิจัยครั้งนี้บทบาทของสถาปัตยกรรมอาจมีบทบาทน้อยเนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดในการปรับโครงสร้างของห้องทำได้แค่เพียงเสนอเป็นกรอบแนวคิดเพราะทำงานในห้องที่มีโครงสร้างและพื้นที่เดิมอยู่แล้ว ยกเว้นว่าเป็นห้องพักต้นแบบที่เกิดจากการสร้างใหม่หรือมีการปรับปรุงจริงเพราะในการทำงานออกแบบอาคารโรงแรมสถาปนิกจะมีส่วนสำคัญในการออกแบบกรอบโครงสร้างพื้นที่ของห้องพักโรงแรมที่มีห้องพักแบบมาตรฐาน (typical type) ที่มีจำนวนมากและต้องมีการออกแบบห้องพักต้นแบบในสภาพจำลองเท่าขนาดจริงที่เรียกว่า mock up room ร่วมกับสถาปนิกภายในหรือนักออกแบบภายใน อย่างไรก็ตามผู้ร่วมวิจัยที่มาจากสาขาสถาปัตยกรรมที่มีทักษะทางช่างในการทำงานโครงสร้างบ้านหรือสนใจในการทำเครื่องเรือนจะมีโอกาสพัฒนางานผลิตภัณฑ์ได้เป็นอย่างดี และเมื่อร่วมทำงานกับนักออกแบบภายในทำให้ได้พัฒนาแนวคิดการออกแบบที่ผสมผสานการออกแบบอาคารที่มีการออกแบบภายในที่ดีได้มากขึ้น เป็นการสร้างงานวิจัยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนแบบบูรณาการที่ทำให้เกิดการเสริมเติมเต็มซึ่งกันและกัน ในลักษณะบูรณาการแบบพหุวิทยาการ (multidisciplinary research) เป็นการรวมตัวกันระหว่างวิทยาการสองสาขาวิชาขึ้นไป (Choi & Pak, 2006) สอดคล้องกับทิศทางการวิจัยตามยุทธศาสตร์ 20 ปี ที่เน้นให้ได้ผลลัพธ์ถึงระดับกลุ่มผลิตภัณฑ์ สำหรับการศึกษา และนวัตกรรมเพื่อเศรษฐกิจ (Office of National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council, 2018) เป็นไปตามทิศทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอุดมศึกษาที่ต้องการให้มีการบูรณาการวิจัยกับการบริการวิชาการและศิลปะและวัฒนธรรมเพื่อให้ได้งานวิจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและประเทศ (Office of the Higher Education Commission Committee for the Development of Internal Quality Assurance in Higher Education Level, 2017) และที่สำคัญคือผู้วิจัยและการทำงานวิจัยด้านการออกแบบลักษณะนี้ก่อให้เกิดผลงานออกแบบที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ได้ง่ายและรวดเร็ว ได้ผลงานทรัพย์สินทางปัญญาด้านการออกแบบ และผู้วิจัยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันมากขึ้น

3) ผู้วิจัยและนักออกแบบที่สามารถร่วมกันทำงานเป็นกลุ่มแบบพหุวิทยาการ หรือบางที่อาจเรียกว่าแบบสหสาขาวิชาได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้ผลลัพธ์ของงานตามที่กำหนด สิ่งที่สำคัญคือต้องมีการวางแผนงานร่วมกันและมีการปรึกษาหารือทั้งจากภายในและระหว่างชุมชนที่เกี่ยวข้องตลอดเวลา ทั้งในช่วงที่มีการออกแบบ การผลิตวัตถุดิบ และระหว่างที่ทำการออกแบบชิ้นงานต่าง ๆ เพราะทำให้กระบวนการออกแบบและการผลิตสามารถดำเนินการได้ถูกต้องตามแบบและประหยัดเวลา โดยเฉพาะกระบวนการทอดผ้าจากชุมชนที่ควรพิจารณาถึงความเหมาะสมของวิธีการทอ ขนาดและสีของเส้นด้าย

กับการขึ้นแบบลวดลายที่เหมาะสมกับหน้าที่ใช้สอย โดยคำนึงถึงความงาม และในการผลิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นสิ่งตกแต่งไม่ว่าจะเป็นจากผ้าหรือจักสาน ควรพิจารณาการใช้โครงสร้าง วัสดุ กรรมวิธีผลิต เวลา และราคา ซึ่งสอดคล้องกับหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ (Kaewpan, 2021) ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้นำตัวแปรราคาและกระบวนการผลิตมาพิจารณาพอ เน้นการออกแบบเป็นหลัก

4) การออกแบบสิ่งประดับตกแต่งที่มาจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนในห้องพักในโรงแรมที่ใช้สัญลักษณ์บางอย่างขององค์กรเป็นส่วนหนึ่งของการแสดงอัตลักษณ์ได้ สามารถใช้ต่อยอดเป็นสินค้าที่แสดงความเป็นตัวตนขององค์กรนั้น ๆ ได้ และชุมชนได้พัฒนาองค์ความรู้ตนเองสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Phra Kru Sirithammabandit et al., 2023) ที่กล่าวว่าผลของการออกแบบผลิตภัณฑ์เชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ทำให้ได้องค์ความรู้จากทุนทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน และในงานวิจัยของ (Kaewpan, 2021) การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ดีจะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตชุมชนให้ดีขึ้น และสอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบโรงแรมที่มีปรัชญาการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนด้วยการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบภายใต้บริบทชุมชนอัตลักษณ์ล้านนาในโรงแรมรายาเฮอริเทจ

5) งานวิจัยนี้เป็นการแสดงถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนและสภาพแวดล้อมทางกายภาพภายในพื้นที่จำลองชุดหนึ่งที่สื่อสารจากสัญลักษณ์ที่เป็นดอกไม้ประจำองค์กรเท่านั้น ยังไม่ได้ครอบคลุมอัตลักษณ์องค์กรที่มีองค์ประกอบหลายประเด็น จึงเป็นเพียงตัวอย่างหนึ่งของการเริ่มต้นพัฒนาความเป็นอัตลักษณ์ ความครอบคลุมในเรื่องอัตลักษณ์จะต้องพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมของพื้นที่ในงานสถาปัตยกรรม สถาปัตยกรรมภายใน ทั้งในด้านรูปลักษณ์ รูปแบบ ของอาคาร โครงสร้าง และองค์ประกอบอาคารทั้งภายในและภายนอก ร่วมกับการออกแบบอัตลักษณ์องค์กรจากนักออกแบบด้านกราฟิกที่ต้องพิจารณาตั้งแต่การกำหนดชื่อสถานที่ โลโก้ที่เป็น ตัวอักษร ภาพ หรือสัญลักษณ์ รวมถึงสี และลักษณะขององค์กร รวมถึงแนวคิดการออกแบบที่สอดคล้องกับการบริหารจัดการขององค์กรและยุคสมัย โดยคำนึงถึงการสื่อสารที่เข้าถึงผู้บริโภคได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นหากจะมีการทำวิจัยต่อไปที่เกี่ยวข้องกับการสร้างอัตลักษณ์ ควรมีการศึกษาถึงปรัชญาขององค์กร ผลิตภัณฑ์หรือพื้นที่ และพฤติกรรมผู้บริโภคควบคู่กันไปตั้งแต่ต้น รวมถึงองค์ประกอบของอัตลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและศิลปะและวัฒนธรรมล้านนา ตามหลักการการออกแบบอัตลักษณ์ในวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

เอกสารอ้างอิง

- Agoda. (2023). Ban Nai Amphoe. <https://www.agoda.com/sheriff-house/hotel/nakhonratchasima-th.html?cid=1844104&ds=a1VfA0z0tqxYqyKD>
- Architect Council of Thailand. (2022). Regulations of the Architects Council Regarding the Professional Standards for Architectural Practitioners at Each Level (Version 2) 2022.
- Baek, J., & Ok, C. M. (2017). The power of design: How does design affect consumers' online hotel booking?. *International Journal of Hospitality Management*, 65(2017), 1-10.
- Boonsanit, Y. (2003). "Identity" The Relationship Between Literature and Society Development of Literature Sukhothai Thammathirat university. <https://etheses.rbru.ac.th/pdf-uploads/thesis-202-file06-2016-03-10-09-29-22.pdf>
- Boonvatcharapai, T., Adesadalug, V., & Tuntrabundit, K. (2016). Organizational Creativity and Service Innovation of Thai Boutique Hotel. *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 9(3), 1242-1259
- Choi, B. C.K., & Pak, A. W.P (2006). "Summary of Knowledge Management: Interdisciplinary Research Integration". <https://domteams-science-prod.med.stanford.edu/wp-content/uploads/2023/02/Multidisciplinarity-Interdisciplinarity-and-Transdisciplinarity-in-Health->

- Research-Services-Education-and-Policy-1.-Definitions-Objectives-and-Evidence-of-Effectiveness.pdf
- HOP INN Hotel Thailand. (2022, July 19). Located in Wat Tha Tako Alley, near Terminal 21 Korat, Hop Inn Nakhon Ratchasima City Center is set to open its doors tomorrow [Image attached] [Status update]. Facebook.
<https://www.facebook.com/photo?fbid=5252356811540895&set=a.517610801682210>
- Idgthailand. (2023, December 21). *NASA Corporate Identity Organizational identity in the 1970s*.
[https://idgthailand.com/nasa_cidesign/#:~:text=Corporate%20Identity%20Design%20\(CI%2Ddesign](https://idgthailand.com/nasa_cidesign/#:~:text=Corporate%20Identity%20Design%20(CI%2Ddesign)
- Kaewpan, T., Itsaranuwat, S., & Plangnok, J. (2021). Principles and concepts in product design. *Journal of humanities and social sciences Surin Rajabhat University*, 22(2), 161-182. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jhssru/article/view/248733>
- Maesincee, S. (2018). National research council of Thailand, National Higher Education Science Research and Innovation Policy Council. (2017). 20-Year Research and Innovation Strategy (2017-2036)
- Naewhangtham, R. K. (2017). The Guideline of the local wisdom product development for promote creative economy in Nakhon pathom province. *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 10(1), 994-1013. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/88186/69325>
- Octopusmedia. (2018, October 2). What is *corporate identity (CI)*.
<https://www.octopus.co.th/blogs/how-to/corporate-identity-matters>
- Office of National Higher. Education Science Research and Innovation Policy Council. (2018). The Science, Research, and Innovation Plan of the Country for the Years 2020-2022, serving as a medium-term plan aligned with the policies and strategies for higher education, science, research, and innovation for the years 2563-2570 B.E. (2020-2027).
- Office of the Higher Education, Commission Committee for the Development of Internal Quality Assurance in Higher Education Level. (2017). Internal Quality Assurance Handbook for Higher Education Level 2014 Committee for Internal Quality Assurance at the Higher Education Level. Pappim
- Phra Kru Sirithammabandit., Watanabutr, B., Sriprutchayananda S., & Srisuk N. (2023). Development of Creative Economic Products from the Museum Network of Temples and Communities in Lampang Province. *The journal of research and academics*, 6(2), 1–14.
<https://doi.org/10.14456/jra.2023.26>
- Raya Heritage Hotel. (2023). Room. <https://www.rayaheritage.com/th/rooms.php>
- Rungson, S. (2022, February 25). Hotel designed by Kengo Kuma. KIJL. <https://kiji.life/hotel-designed-by-kengo-kuma/>
- Sasanakul, W. (2016, August 14). Corporate Identity Design. ARTD2307. <https://artd2307-wannisasa.blogspot.com/2016/08/blog-post.html>
- Sop, S. A. (2020). A Systematic Literature Review on Hotel Design. *Tourism Academic Journal*, 7(2), 297-310.